

Amicus immusicus

Příspěvek k tradici pojetí Jana Campana jako hudebního skladatele¹

Marta Vaculínová – Petr Daněk

Latinské přebásnění žalmů patřilo ve své době k nejznámějším a nejvydávanějším dílům Jana Campana Vodňanského, básníka a profesora pražské univerzity.² Tiskem vyšel první díl jeho ód, obsahující přebásnění žalmů, v Praze roku 1611 u tiskaře Jonaty Bohutského.³ O dva roky později následoval díl druhý, v němž jsou písně na dny sváteční a nedělní po celý rok⁴ a roku 1616 díl třetí, parafráze na *Píseň písní*.⁵ Populární titul byl brzy vytištěn i v zahraničí: první díl vyšel už roku 1613 v tiskárně v Ambergu u Johanna Schönfelda.⁶ Všechny tři původně vydávané knihy byly sjednoceny do jednoho svazku a vydány ve Frankfurtu nad Mohanem roku 1618 v dnes nejznámějším vydání, doprovázeném v závěru svazku také notací.⁷ Na základě tohoto vydání byl Campanus dlouho považován i za hudebního skladatele a dodnes se skladby z frankfurtského vydání uvádějí na koncertech, nahrávkách či internetu pod jeho jménem.

Zřejmě poprvé uvedl Campana do společenství skladatelů a hudebníků již Robert Eitner, který do svého lexikonu zařadil heslo *Campanus Johannes*, kde vedle stručné charakteristiky autora uvedl i odkaz na frankfurtské vydání Campanových ód, včetně označení počtu hlasů u skladeb.⁸ Na Eitnera a především na Antonína Truhláře⁹ odkazuje pak Pazdírkův hudební slovník, který přináší již poměrně obsáhlé heslo o Campanovi, jehož však neoznačuje za skladatele, pouze uvádí, že „Vedle mnoha spisů humanistických přeložil rytmometricky žalmy... a vydal *Sacrarum odarum libri duo* (Frankfurt n. M 1618, zde otisk žalmů podle

¹ Příspěvek byl zpracován v rámci grantu GA ČR GA16-09064S: Podoby humanismu v literatuře českých zemí (1469–1622), řešeného ve Filosofickém ústavu AV ČR.

² Základní informace a literatura: Josef TRUHLÁŘ – Karel HRDINA – Josef HEJNIC – Jan MARTÍNEK: *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě* (dále jen *Rukověť*) 1. Academia: Praha, 1966, s. 254–295; *Rukověť* 6, s. 72–73, Jan KOUBA: *Slovník staročeských hymnografů (13.–18. století)*. Etnologický ústav AV ČR: Praha, 2017, s. 65–68.

³ M. Ioannis Campani Vodniani Odarum sacrarum liber prior psalmos Davidicos continens, Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1611. *Rukověť* 1, s. 272.

⁴ M. Ioh. Campani Vodniani Odarum sacrarum liber posterior, Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1612. *Rukověť* 1, s. 272–3.

⁵ Cantica canticorum in odaria LIII, rhythmum metro copulantia etc., Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1616. Tento díl se dochoval pouze v jediném exempláři ve Vitenberku, viz *Rukověť* 6, s. 72–3.

⁶ *Rukověť* 1, s. 273; *Das Verzeichnis der im deutschen Sprachraum erschienenen Drucke des 17. Jahrhunderts* (dále jen *VD17*) 3:307261B.

⁷ *Sacrarum odarum libri duo*, Frankfurt, Erasmus Kempffer 1618 (VD17 1:659816W). *Rukověť* 1, s. 273, KOUBA, *Slovník hymnografů*, s. 67–68.

⁸ Robert EITNER: *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon der Musiker und Musikgelehrten*, sv. 2. Breitkopf & Haertel: Leipzig, 1900, s. 296, heslo *Campanus, Johannes*.

⁹ Antonín TRUHLÁŘ: *Rukověť k písemnictví humanistickému, zvláště básnickému v Čechách a na Moravě ve století XVI*. ČAVU: Praha 1918, s. 180.

vydání z r. 1611 a 4hlasá úprava)¹⁰. Zásadní změnou v chápání Campanova autorství ve smyslu jeho označení za skladatele byl text Jana Branbergera *Kampanovy harmonie poetické*, který doprovázel bibliofilské vydání výběru překladu Campanových žalmů, ód a odaríí, vydaný s vročením 1942.¹¹ Je to dodnes mimořádné novodobé vydání Campanova díla, na jehož realizaci se podílel také Jan Blahoslav Čapek, který přeložil vybrané verše, ilustracemi, které jsou posledními v jeho tvorbě, je doprovodil František Bílek a celý tisk graficky upravil Method Kaláb. Tisk byl určen pro členy Evropského literárního klubu, vyšel v omezeném počtu výtisků a byl připravován v době, která byla pro českého národně smýšlejícího vlastence bezpochyby náročnou. Branbergerův text je díky tomu nesen určitým nacionalistickým patosem a jeho smyslem je ukázat další z mimořádných uměleckých dispozic všeobecně známého předbělohorského literáta s osudem známým v široké společnosti především z románu Zikmunda Wintera.¹² Sám píše v závěru svého textu, že objevil Campana jako hudebníka již na jaře roku 1937 a ve stejném roce pak svěřil jeho skladby souboru Českých madrigalistů k prvnímu veřejnému provedení.¹³ Branberger tak vytvořil Campana jako skladatele a doba, nesená potřebou objevovat slavnou minulost české kultury, to přejala bez jakékoliv pochybnosti. O deset let později vydal Jan Branberger podnětný text o vztahu hudby a české humanistické poesie, v kterém opakovaně zmiňuje Campana, avšak většinou jako básnickou autoritu, která inspiruje ostatní dobové básníky.¹⁴

Na sugestivní Branbergerův text z období války, kterým byl vytvořen Campanus skladatel bez skutečné opory v pramenech, navázala v padesátých letech minulého století Jitka Snížková, která vydala ve své době velmi inspirativní antologii skladeb českého původu především z období renesance.¹⁵ Campana již zcela označuje za básníka a skladatele a uvádí i přepis tří skladeb s jeho jménem. Skladba *Rorando coeli* z Campanovy frankfurtské sbírky se dostala i do oblíbené a hojně užívané antologie české hudby, kterou ve stejném roce vydal Jaroslav Pohanka.¹⁶ O pár let později vznikl *Československý hudební slovník osob a institucí*, kde je Campanus v návaznosti na předchozí texty označován jako český humanista a skladatel a jeho hudební tvorba je charakterizována tím, že „vychází ještě ze starého renesančního slohu, ale dospívá příklonem k homofonii na okraj raně barokní monodie“.¹⁷ Tuto charakteristiku precizně rozpracoval v roce 1970 Milan Poštoľka v německy psané analytické studii, která vyšla v renomovaném a v té době velkoryse distribuovaném univerzitním

¹⁰ Vladimír HELFERT: *Campanus, Jan*. In: *Pazdírkův hudební slovník naučný* II/1, Část osobní A-K. Oldřich Pazdírek: Brno, 1937, s. 130.

¹¹ *Lyra Kampanova. Výbor z žalmů, ód a odaríí Jana Kampana Vodňanského, mistra svobodných umění a rektora vysokého učení Karlova*. Ed. Jan Branberger – Jan Blahoslav Čapek, Praha, 1942. Jak v recenzi tohoto díla poznamenává Karel Hrdina, bylo vydáno ve skutečnosti až po válce v roce 1945, viz K. HRDINA: *Lyra Kampanova*. *Listy filologické* 70 (1946), s. 205–208.

¹² Prvé vydání Zikmund WINTER: *Mistr Kampanus. Historický obraz*. Praha, 1906, následuje řada vydání až do současnosti.

¹³ *Lyra Kampanova*, s. 115.

¹⁴ Jan BRANBERGER: *Hudební úvahy o české humanistické poesii*. KČSN: Praha, 1948. Nicméně v úvodu svých úvah neopomenul vzpomenout, že „... na jaře roku 1937 nalezl 38 nářevů Jana Kampana Vodňanského k jeho žalmům, odám a odaríím...“

¹⁵ *Česká polyfonní tvorba, Výběr vícehlasých děl českého původu z XVI. a XVII. století*. Ed. Jitka Snížková, SNKLHU: Praha, 1958, s. 13, 104, 91–94 edice tří skladeb z *Odae sacrae*.

¹⁶ Jaroslav POHANKA: *Dějiny české hudby v příkladech*. SNKLHU: Praha, 1958, s. 64–65.

¹⁷ Bohumír ŠTĚDRŮN: *Campanus, Jan*. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*, sv. I, A-L. Státní hudební vydavatelství: Praha, 1963, s. 161.

sborníku.¹⁸ Campanus jako skladatel byl tak reflektován i zahraniční muzikologií a to především ve srovnání s tvorbou Jiřího Tranoscia. K editování Campanovy sbírky ód doplněnou o notaci se Jitka Snížková vrátila ještě jednou na konci sedmdesátých let minulého století, kdy vydala v ediční řadě *Musica Antiqua Bohemica* přepis všech nápěvů uvedených ve frankfurtském vydání Campanova díla.¹⁹ V předmluvě k edici autorka velmi odvážně uvažuje nad hudebními a kompozičními impulzy, které získal Campanus během svého života, aniž by však k tomu měla jakýkoliv pramenný podklad. Její interpretace Campana skladatele i edice sama tak umocnila všeobecné přesvědčení o Campanově původní kompoziční činnosti. Svoji německou studii shrnul Milan Poštolka v závěru osmdesátých let v krátkém příspěvku, v kterém se ještě jednou pokusil obhájit analýzy, kterými dokládá barokní prvky v Campanově hudební tvorbě.²⁰ Poštolka je i autorem, resp. upravovatelem hesla Campanus v posledním vydání německého oborového slovníku MGG.²¹ I zde ještě předpokládá, že Campanus je nejen autorem veršů ve sbírce ód ve frankfurtském vydání 1618, ale i autorem otištěných zhudebnění. Nicméně závěrečnou větou svého textu připouští, že to nelze jednoznačně potvrdit. Ve stejné době vyšlo i poslední vydání slovníku *The New Grove*, v kterém heslo Campanus Jan zpracoval Jan Kouba a Campana stále označuje za skladatele.²² Svůj názor ale s časovým odstupem precizoval v nedávno vydaném slovníku věnovaném dějinám české hymnografie, kde Campanovo autorství naopak zpochybnil.²³

Oprávněnost těchto nejistot potvrzuje nedávno objevené souborné vydání *Odarum sacrarum libri duo*, realizované tiskařem Schönfeldem v Ambergu ve stejném roce jako známé vydání frankfurtské, tedy 1618. Jedná se o tisk dochovaný ve dvou exemplářích – ve Státní knihovně v Řezně a v Herzog August Bibliothek ve Wolfenbüttelu.²⁴ Amberské vydání se s

¹⁸ Milan POŠTOLKA: *Die „Odae Sacrae“ des Campanus (1618) und Tranoscus (1629): ein Vergleich*. *Miscellanea musicologica* 21–23 (1970), s. 107–152.

¹⁹ *Jan Campanus - Vodňanský, Carmina festiva*. *Musica antiqua bohemica*, ser. II/9. Ed. Jitka Snížková, Editio Supraphon: Praha, 1978.

²⁰ Milan POŠTOLKA: *Barokní slohové prvky v Campanových ódách*. Sborník referátů z konference *Nové poznatky o dějinách starší české a slovenské hudby*. Petr Daněk (ed.), Česká hudební společnost-Společnost pro starou hudbu: Praha, 1988, s. 127–135.

²¹ Milan POŠTOLKA – Jitka SNÍŽKOVÁ: *Campanus Vodnianus Johannes*. In: MGG, Personenteil 4, Bärenreiter-Verlag: Augsburg, 2000, sl. 42–43.

²² Jan KOUBA: *Campanus Jan*. In: *The New Grove, Second Edition*, sv. 4. Oxford University Press: Oxford 2001, s. 886.

²³ „Jak upozornil M. Poštolka (2000), není zcela jisté, že skladatelem těchto vět z tisku 1618 je sám Campanus. Naznačuje to už zmíněná stylová různorodost tohoto souboru, nadto pak neexistují žádné jiné doklady Campanovy kompoziční, resp. hudební aktivity, přičemž ani z citovaného titulu frankfurtských Ód 1618 jeho autorství jednoznačně nevyplývá“. KOUBA, *Slovník hymnografů*, s. 68.

²⁴ M. Johannis Campani Vodniani *Odarum sacrarum libri duo: Quorum priore psalmi Davidici, posteriore odae dominicales & feriales continentur; nunc primum simul editi, & cantico canticorum aucti, Ambergae, Schönfeldius, 1618 (VD17 23:330263W)*, exempláře: Staatliche Bibliothek Regensburg – 999/Lat.rec.267; Herzog August Bibliothek, sign. Li 20 (2). Tisk eviduje v bibliografii amberského knihtisku Christine PASCHEN: *Buchproduktion und Buchbesitz in der frühen Neuzeit: Amberg in der Oberpfalz*. *Archiv für Geschichte des Buchwesens* 43 (1995), s. 157.

frankfurtským shoduje v textech všech tří básnických celků, liší se však v počtu doprovodných básní a zejména v tom, že má autorskou předmluvu. Předmluvy starších vydání Campanových ód známé z popisu v Rukověti faktograficky z hlediska hudebních dějin vytěžil pro svůj slovník i Jan Kouba. Předmluva v amberském vydání z roku 1618 se však od předchozích obsahově výrazně liší a svým obsahem přispívá k zpřesnění našich představ o Campanovi jako básníku i o tom, jak to vlastně bylo se zhudebněním jeho ód, které se již před prvním vydáním začaly zpívat ve školách.²⁵

Je třeba předeslat, že předmluva je datovaná v Andělské koleji dne 1. ledna 1615, tedy zhruba tři roky před vydáním tisku. V úvodu autor vzpomíná na první vydání ód u Jonaty Bohutského a své počáteční obavy z jejich přijetí, mimo jiné i proto, že se odvážil zpracovat žalmy formou užívanou ve středověku.²⁶ (Starší latinská rýmovaná poezie byla totiž humanisty dlouho odmítána a nahrazována antickými metry. Dokonce ještě na začátku 17. století, kdy básníci experimentovali s novými veršovými formami a nevyhýbali se už tak striktně rýmu, sestavil papež Urban VIII. komisi čtyř básníků, kteří přepsali původní středověké hymny a sekvence v katolické liturgii do antických meter²⁷). Campanus dále v předmluvě, podobně jako ve starších předmluvách k ódám, připomíná své české předchůdce v tomto žánru (jmenovitě Matouše Collina a Václava Nicolaida Vodňanského²⁸) a vyjmenovává všechny příznivce a přátele, kteří jej v díle podporovali (učitele Lukáše Ezechiela, Jochaima Golzia, Mikuláše Novaského a Václava Nizenia; příznivce Adama Rosacia a jeho bratra Sofoniáše, Jana Benicia a Jana Kralovického). Následuje pasáž zajímavá z hlediska dějin latinské poezie u nás: Campanus líčí reakci pomořanského teologa Isaaka Hengebera na jeho ódy – ten mu ve svém listu vyčetl, že používá antická (pohanská) jména a doporučil, že by bylo dobré je odstranit, aby se ódy mohly používat v kostelech a ve školách v jeho kraji.²⁹ Odvolává se přitom na luteránského teologa Matthiase Hafenrefferera³⁰ a kalvínského teologa Matthiase Martinia.³¹ Druhé vydání bylo však tehdy již vytištěno a nedalo se nic změnit, poznamenává poněkud potměšile Campanus a na podporu antických jmen a reálií uvádí citáty z tradičních křesťanských básníků, jako byl Prudentius,³² Juvencus Presbyter³³ a Alcimus Avitus.³⁴ Podle Campanova názoru by současní básníci bez antických

²⁵ Poprvé vydal Campanus několik svých ód roku 1606 jako součást spisu Jana Rosacia *Metameletica (Rukověť 1, s. 266–7)*. Měly takový ohlas, že je zařadili do výuky jeho přátelé Václav Ripa a Martin Mylius, ale i ti učitelé, s nimiž ho nepojil žádný bližší vztah, a to bylo pro Campana podnětem k úvahám o vydání celku, jak o tom sám píše v předmluvě k prvnímu vydání ód: „Scholarum quoque non nulli (in his Vencesl. Ripa et Martinus Mylius) easdem meas odas in Scholas admisere...Verum enimvero cum in illis quoque Scholis, quibus nullo mihi devincti beneficio praeerant, easdem odas cantari audirem...caepi non tantum continuationem, sed editionem quoque caepti operis meditari.” (J. Campanus, *Odorum sacrarum liber prior*, Pragae, Jonata Bohutský 1611, 5b.)

²⁶ *Odorum sacrarum libri duo*, Amberg 1618, A2ab: "stylo barbarae aetati usitato..."

²⁷ Josef IJSEWIJN – Dirk SACRÉ, *Companion to Neo-Latin Studies*, Part II. Leuven University Press: Leuven, 1998, s. 10.

²⁸ Význam Nicolaida jako Campanova předchůdce je nesporný, byl to právě on, kdo používal pro latinské překlady českých duchovních písní kombinaci rytmu a metra.

²⁹ Hengeber, o němž se nám nepodařilo dohledat více, působil v knížectví kamminském (Cammin, Kammin, dnes Kamień Pomorski).

³⁰ Profesor teologie v Tübingen (+1619), učitel Jana Keplera a Johanna Valentina Andreae.

³¹ Matthias Martinus (1572–1630) rektor gymnázia v Brémách.

³² Aurelius Prudentius Clemens (348 – okolo 410) významný křesťanský římský básník, právník a politik.

³³ Juvencus Presbyter, autor eposů s biblickými náměty žijící v době Karla Velikého.

³⁴ Alcimus Ecdicius Avitus (cca 470–517 nebo 519) latinský básník a biskup ve francouzském Vienne.

okras neobstáli.³⁵ V závěru předmluvy přechází autor od rétorických pasáží zpět k okolnostem vydání díla. Píše, že po dvou letech je upomínán, aby vydal obě části ód v jednom svazku. Přidává k nim také parafráze Písně písní. Když totiž zkoušel původní ódy přepracovat, spíše je deformoval, a proto se rozhodl, že je lépe napsat nové.

Předmluva končí pasáží, která byla příčinou vzniku toho příspěvku, a proto ji uvádíme doslovně: "Můj poradce³⁶ chtěl, aby byly přidány také nápěvy české, to jest (jak to sám vysvětloval) sladké;³⁷ doufal jsem, že takové snadno získám od pánů Jana Strejce³⁸ a Pavla Spongopoea,³⁹ skladatelů praktické hudby; ale oba byli vytíženi svou činností v kutnohorské městské radě a jinde a nemohli mi pomoci. Proto jsem připojil ty, které mi už předtím poslal kouřimský školní správce Tobiáš Adalbert,⁴⁰ spoléhaje se na názor cizích uší, ostatní ponechávám (abych už přestal argumentovat na svoji obranu), milý čtenáři, tvému laskavému úsudku".⁴¹

Ze závěrečných vět Campanovy předmluvy plyne, že se v případě nabízených zhudebnění otištěných ve frankfurtském vydání, jedná o souhrn skladeb nejspíše různých autorů a různého původu, které shromáždil Tobiáš Adalbert. Tato praxe není až tak překvapující. Podobně je koncipován i vitenberský tisk *Harmonie univocae in odas Horatianas*⁴², který na přání Jana Hodějovského připravil Matouš Collinus a jednohlasé melodie určené ke zpěvu Horatiových ód zřejmě částečně vytvořil, ale především sesbíral z různých zdrojů. V této tradici pokračuje i třetí vydání školní příručky Matouše Collina, které v roce 1569 vydal v pražské tiskárně Jana Jičínského pod názvem *Libellus elementarius* Jan Nicolaides Brněnský. V tomto vydání nalezneme i 29 notovaných nápěvů, které jsou převzaty z německé tradice zhudebnění humanistické ódy a z anonymního domácího archaického vícehlasu.⁴³ A na

³⁵ Odarum sacrarum libri duo, Amberg 1618, A5b: "...in nostri seculi poetis sine istis Deliciis nullas delicias, nihil praeclarum sine Apolline seu Phoebio, nihil Musicum et amoenum sine Musis et camaenis, nihil Venustum sine Venere, nihil amabile Amore videri..."

³⁶ Těžko říci, o koho se jednalo, snad to mohl být norimberský právník a humanista Georg Remus, který obě zahraniční vydání Campanových ód uvedl svou básní.

³⁷ Toto je pozoruhodná charakteristika českých nápěvů (české hudby), protože se opakuje i v dalších staletích bezpochyby bez znalosti této Campanovy předmluvy. Ta je však jedním z historicky prvních dokladů, že bylo takto o hudbě pocházející z Čech v zahraničí uvažováno.

³⁸ Johannes Streicius, kutnohorský měšťan, viz *Rukověť* 5, s. 217.

³⁹ Paulus Spongopoeus, uznávaný hudebník, literát a hudební skladatel, měšťan v Kutné hoře, *Rukověť* 5, s. 152–153. Dále komplexní zhodnocení Dana Soušková: *Pavel Spongopaeus Jistebnický*. OFTIS: Ústí nad Orlicí 2013. V souvislosti s naším textem, který se zabývá Campanovými verši a jejich dobovým zhudebněním, je třeba připomenout sbírku *Bicinia nova* z roku 1579, kde vytvořil původní dvojhlasy v motetovém stylu k latinským dvojverším Prokopa Lupáče z Hlaváčova literátský skladatel Andreas Chrysoponus Jevíčský. V tisku byly dále podloženy i české texty Davida Crinita z Hlaváčova, které však vznikly na již hotovou hudbu. K tomu více *Andreas Chrysoponus Gevicenus, Bicinia nova 1579, voci con stromenti ad libitum*. Thesaurus Musicae Bohemiae, Seria A. Ed. Milena Sršňová - Martin Horyna, Editio Supraphon: Praha 1989.

⁴⁰ Tobiáš Adalbert, školní správce a hudebník, *Rukověť* 1, s. 37–38.

⁴¹ Odarum sacrarum libri duo, Amberg 1618, A6a-b: "Odarum Melodias idem praemonstrator meus voluit apponi Bohemicas, hoc est (ut ipse interpretabatur) suaves; tales sane sperabam a Dn. Joh. Streicio et Paulo Spongopoeo, Practicae Musicae artificibus; sed ambo in senatum Cutnensem coniecti et aliis distenti mihi dare operam non potuere. Quas igitur habui a Thobia Adalberto, Scholarcha Gurimensi, missas, apposui alienarum aurium iudicio fretus, in caeteris vero (ut desinam ἀπολογεῖν) tuo, Lector, candore."

⁴² Wittenberg, haeredes G. Rhau, 1555.

⁴³ Srov. KOUBA, *Slovník hymnografů*, s. 70–71; dále srov. hesla o jednotlivých zmíněných osobnostech in: Lucie STORCHOVÁ et al., *Companion to Central and East European Humanism, Volume 2: Czech Lands (Part 1)*. De Gruyter: Berlin -New York, (v tisku).

doplnění je třeba uvést, že v roce 1618 také vychází v Praze v novém vydání v tiskárně Daniela Karolida ve velmi nákladném zpracování evropsky populární čtyřhlasé metrické zpracování žalmů Clauda Goudimela (tzv. *Ženevský žaltář*) s českými rýmovanými překlady Jiřího Strejce, jenž vycházel z německé verze Andree Lobwassera. I toto vydání je dokladem dobové obliby zhudebněné žalmové poezie.

Tobiáš Adalbert byl stejně jako Campanus rodák z Vodňan, absolvoval pod jeho vedením pražské vysoké učení, působil jako rektor na pražských i mimopražských školách, od roku 1617 byl duchovním správcem u sv. Klimenta na Novém Městě pražském a skončil jako exulant v Pirně. Tématem jeho bakalářské teze byla otázka, zda bylo člověku dáno něco příjemnějšího než hudba.⁴⁴ O konkrétní Adalbertově skladatelské činnosti se ví jen málo, ze zmínky jiného Campanova žáka a pokračovatele v tradici metrorhythmické duchovní poezie, Tobiáše Hauschkonia víme, že Tobiáš Adalbert chtěl napsat pro Campanovy písně nové melodie pro čtyři hlasy.⁴⁵ Campana s ním pojily dobré vztahy, napsal průvodní báseň pro tisk Adalbertovy bakalářské teze a v roce 1618 mu spolu s několika dalšími nekatolickými duchovními dedikoval svou elegii o narození Páně.⁴⁶

Amberská edice, v jejíž předmluvě Campanus zmiňuje zařazení melodií k ódám, však žádnou notaci neobsahuje (!). Můžeme snad předpokládat, že předmluva byla původně určena pro frankfurtské vydání, ale nebyla tam nakonec zařazena, protože byla kontroverzní. To by snad bylo možné doložit na úryvku, který předchází Campanově apologii antického názvosloví: "Je vhodné poučit se od nepřítele: Ale abych to vysvětlil jasněji a šířeji, a dokázal tak svůj nezaujatý přístup, spíše strpím, aby ta předmluva v této edici nebyla vydána, aby někoho neurazila, než aby se použila jiná, nekontroverzní jako ta, kterou jsem předeslal druhé knize ód."⁴⁷ Pravděpodobnější je však možnost, že amberská tiskárna notaci při tisku z technických či finančních důvodů vypustila.

Za zmínku stojí báseň Georga Rema, která provázela jak amberské, tak frankfurtské vydání Campanových ód. Autor zde vyjmenovává některé význačné tvůrce latinských parafrází žalmů, aby následně vyzdvihl význam Campanova zpracování. V první řadě jmenuje Andree Spetha, jenž vydal svá metrorhythmická přebásnění žalmů založená na německém žaltáři Lobwasserově v 32 druzích metra s notací čtyřhlasů přímo v textu roku 1596.⁴⁸ Jako další jsou

⁴⁴ Musica an quicquam datum homini iucundius?, 19. 5. 1609 (*Rukověť 1*, s. 37). Tisk tezí této práce v rozsahu 76 hexametrů, který Rukověť nezná, se dochoval v Universitätsbibliothek Halle an der Saale pod názvem *Encomium Musicae pro acquirendo titulo baccalaureatus 19 Maii anno 1609 in Collegio Carolino dictum...a Tobia Adalberto Vodniano* (s. l., s. t., 1609), VD 17 3:645795Q. Link: <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/urn/urn:nbn:de:gbv:3:1-598740> (poslední přístup 27. 2. 2019).

⁴⁵ Tobias Hauschkonius: *Pensum sacrum academico-evangelicum*, Dresden, Gimmel Bergen 1638, s. 207. Toto místo cituje také HRDINA, *Lyra Kampanova (recenze)*, s. 207.

⁴⁶ *Rukověť 1*, s. 277–278.

⁴⁷ Odarum sacrarum libri duo, Amberg 1618, A3b: "Fas est ab hoste doceri: Sed ut planius et plenius ostendam, et probem ἐπιείκειαν meam, facile patior praefationem illam, ne quem offendat, in hac editione non edi, uti etiam alteram secundi libri odis praemissam, licet innocentem?"

⁴⁸ Psalmodum Davidis, prophetae regii, paraphrasis metrorhythmica ad melodias Gallicas et rhytmos Germanicos Ambrosii Lobwasseri...accomodata, Heidelberg, apud Petrum Mareschallum 1596 (VD16 B 3261). Také Spethovo vydání doprovodil básní Georg Remus. Kromě Spetha jsou v Campanově době doloženy metrorhythmické parafráze žalmů také u Christiana Theodora Schossera a Valentina Cremcovia (viz Angelika MODLIŇSKA-PIEKARZ: *Votum Davidicum. Poetyckie parafrazy psalmów w języku łacińskim w XVI i XVII wieku*. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II: Lublin 2009, s. 247 a 258).

jmenováni Joachimus Goetzius, Helius Eobanus Hessus, Sebastianus Hermoldus, Georg Buchananus a Marcus Hassaeus.

Není náhodou, že tisk vyšel právě v Ambergu⁴⁹ – u tamních tiskařů Michaela Förstera a Johanna Schönfelda⁵⁰ vydávali svá díla a příležitostné sborníky profesori z nedaleké univerzity v Altdorfu, která byla známá svou orientací na studenty z českých zemí.⁵¹ Pražští univerzitní mistři neměli příliš mnoho zahraničních kontaktů, ale právě vztahy s altdorfskými kolegy jsou jednou z výjimek. Tamní vůdčí protagonisté Konrad Rittershausen a Georg Remus si vyměňovali literární pozornosti také s Janem Campanem, kontakt na amberskou tiskárnu mohl pocházet od nich, sám Campanus jako zprostředkovatele jmenuje amberského "Salmutha".⁵² Píše o tom v listu Petru Fradeliovi, v němž osvětluje i okolnosti vzniku frankfurtského a amberského vydání. Z dopisu plyne, že poté, co se jednání s jiným tiskařem protahovalo (to byl zřejmě amberský Johann Schönfeld), poslal Campanus ódy Godefridu Tampachovi do Frankfurtu, který je nakonec 1618 vydal, snad na přímluvu Fradelia u některého hessenského panovníka, jak se domnívá Karel Hrdina.⁵³ Už před rokem (tj. 1616) sliboval Campanus Rudolfo Gocleniovi staršímu⁵⁴ výtisky, ale Salmuth svoje sliby nesplnil, proto bylo třeba jít k jinému tiskaři.⁵⁵

Campanus nebyl jediný český humanista, který publikoval v Ambergu. Tadeáš Hájek z Hájku zde nechal tisknout svůj obranný spis *Actio medica*⁵⁶ a Matyáš ze Sudétu druhé vydání *De consuetudinibus feudorum*,⁵⁷ na dvou tiscích se účastnil Elias Rosinus⁵⁸ a vycházely tam i teze altdorfských studentů se vztahem k Čechům a spisy s bohemikální dedikací.⁵⁹ Sám Campanus je v produkci Schönfeldovy tiskárny kromě dvou vydání ód zastoupen i svou účastí v podobě průvodní básně na tisku *Gründliche Relation Wie es bey Eroberung der Statt Pilsen*

⁴⁹ Důležitost amberských tiskáren pro české země zmiňuje už Heinrich KUNSTMANN: *Die Nürnberger Universität Altdorf und Böhmen. Beiträge zur Erforschung der Ostbeziehungen deutscher Universitäten*. Böhlau Verlag: Köln-Graz 1963, s. 97–98.

⁵⁰ O knihtisku v Ambergu PASCHEN, *Buchproduktion und Buchbesitz*, 1-201.

⁵¹ O vztahu Campana, Rema a Rittershausena viz KUNSTMANN, *Universität Altdorf*, 77–81.

⁵² Mohl to být amberský právník Heinrich Salmuth, s nímž se znal již dříve Pavel z Jizbice. Další možností je Heinrichův bratr Johann Salmuth, který byl v té době amberským pastorem (viz Georg MÜLLER: *Johann Salmuth*. In: ADB 30 (1890), s. 274).

⁵³ HRDINA, *Lyra Campanova (recenze)*, s. 206. Ani on nepochyboval o tom, že Campanus byl také hudební skladatel.

⁵⁴ Rudolph Goclenius starší (1547–1628), profesor na univerzitě v Marburgu.

⁵⁵ *Musa pulla...collecta...opera Petri Fradelii*, Pragae, Paulus Sessius 1618, fol. F1ab: "Odarum ne ullum quidem mihi est exemplum. Nam quod reliquum fuit, Godefrido Typographo Francofurtum misi, postea quam mihi diutius fuit ab alio illud. Promiseram ego ante annum Domino Goclenio seniori exempla: Sed Salmuthi promissa non apparebant. Itaque ad alium fuit eundem. Quid a. sperari debeat, dicet Casparus bibliopola in domo Saxonum MicroPragae." (úryvek z listu Campana Fradeliovi z 1. 7. 1617). O sborníku *Musa pulla* Eva FRIMMOVÁ: *Fradeliova Musa pulla z roku 1618*. Libri magistri muti sunt : pocta Jaroslavě Kašparové, Knihovna AV ČR: Praha, 2013, s. 359–382.

⁵⁶ KUNSTMANN, *Universität Altdorf*, s. 97. Tisk vydal roku 1596 tiskař Michael Forster.

⁵⁷ 1615, VD17 12:203281V.

⁵⁸ *Ephemeridum aeris perpetuarum*, 1604 (VD17 39:143014X) a *Georgii Remi Eikonōn Sive Encomiorum libellus singularis*, 1610 (VD17 23:326713P).

⁵⁹ In *Venationes Christophora Welhammera*, věnovaná Václavu Vratislavu z Mitrovic 1610; Radslav Kinský adresátem předmluvy Nicolaa Taurela 1611 (VD17 1:064632M), Jáchym z Těchenic byl r. 1612 adresátem předmluvy Joachima Beringera (VD17 23:298174G), Elias Rosinus enkomia Georga Rema 1610.

in Böhmen... z roku 1619.⁶⁰ Amberská tiskárna přejímala i další tisky pražských tiskařů, zmapování tohoto tématu je však zatím badatelským desideratem.

Zjištění, že Jan Campanus nebyl autorem nápěvů otištěných ve frankfurtském vydání jeho Ód, není žádnou ztrátou pro českou hudební kulturu. Nezpochybňuje to ani jeho mimořádné literární kvality a význam. Je samozřejmě otázkou, odkud získal Tobiáš Adalbert použité nápěvy.⁶¹ Jednoznačný zdroj nalezen dosud nebyl a nejspíše se opravdu jednalo o výběr z anonymní tvorby, která kolovala či spíše byla užívána v Čechách ve školském prostředí pro potřeby výuky meter, zpěvu a zřejmě i kompozice. Ve většině těchto čtyřhlasů lze jen obtížně uvažovat o osobitosti či skutečných autorských rysech. Většinou se jedná o krátký homorytmický kontrapunkt, který mohl zvládnout i hudebně vzdělaný literát či absolvent univerzity. Je tak velmi pravděpodobné, že pro každý typ metra, který humanisté používali, bylo v zásobě pro školní užitek několik jedno i vícehlasých melodií, resp. nápěvů, kterým mohly být podkládány metricky shodné texty. Tyto nápěvy nejspíš neměly jednoho autora, jednalo se o svého druhu kontrafakta, která byla v dobové kultuře předávána zcela anonymně. Tak, jako v případě Campanova frankfurtského vydání se jednalo o skladbičky charakteru mensurální písně s melodií v diskantu či tenoru nebo o humanistické ódy. Pro jejich bližší určení či původ by bylo třeba projít rozsáhlý a většinou anonymní repertoár evropské světské hudby typu canzon, instrumentální hudby,⁶² humanistických ód či písní.

Zajímavý doklad o výskytu dvou nápěvů skladeb z Campanova frankfurtského vydání našel v torzu rukopisu pocházejícího z Tábora Martin Horyna.⁶³ Dalším příkladem dobového zhudebnění Campanových ód jsou i rukopisné notové zápisy v konvolutu devíti Campanových tisků z let 1606-1608, který možná pochází z autorovy vlastní knihovny. Vzhledem k tomu, že zmíněný konvolut nebyl dosud reflektován v odborné literatuře, přikládáme za textem našeho příspěvku stručnou charakteristiku jeho rukopisné části, reprodukce všech stran, na kterých jsou přípisy provedeny a také transkripci skladeb. Tato zhudebnění, která textovými incipity odkazují na básně z Campanových sbírek, jsou sice typově shodná se skladbami ve frankfurtském vydání (skladby typu ód či canzonety), zároveň ale nejsou v tomto vydání uvedena. Jsou tedy svého druhu variantami nápěvů, které byly za života Campana užívány při zpěvu jeho básní.

Nespornou popularitu Campanova díla dokládají doposud nepublikované verše neznámého autora, Campanova současníka a pravděpodobného majitele konvolutu různých vydání Ód, který se nachází ve sbírce Národní knihovny pod sign. 52 H 2 (Obr. 4). Ten si na přední přídeštlí vepsal pochvalné verše na Campana v leoninských hexametrech:

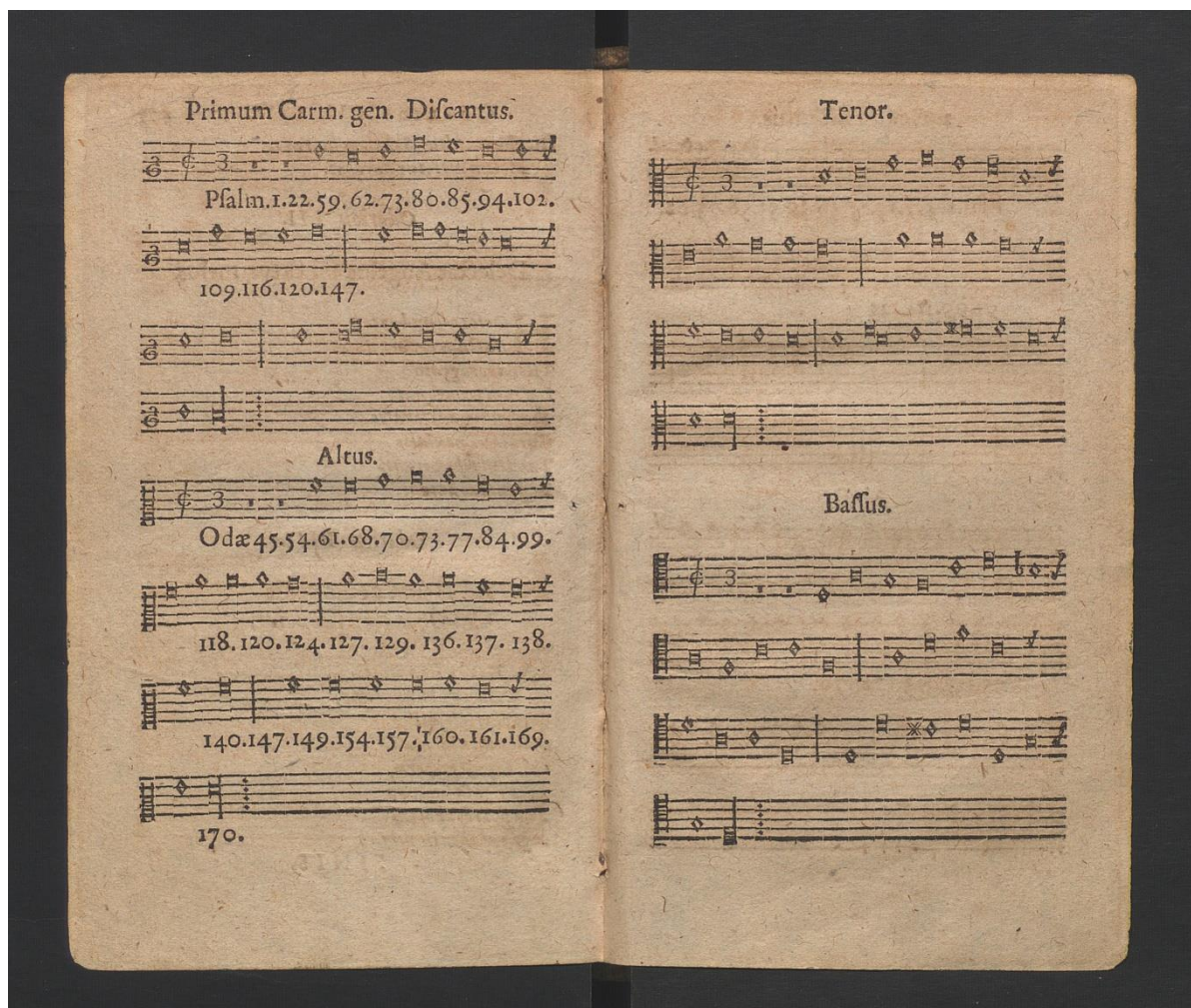
*Suavia Campani sunt certe carmina lani,
monstrant cuique piam nam super astra viam.
Vivat Campanus longum sine turbine, lanus,
est sine lova ira, dum canit ille lyrâ.*

⁶⁰ Tisk byl vydán o rok dříve v české a německé verzi v Praze, *Rukověť* 1 s. 293, *Knihopis* 2993.

⁶¹ Je možné, že některé zhudebnil i Tobiáš Adalbert sám.

⁶² Tanečního rázu některých nápěvů ve frankfurtském vydání si všimla i Jitka Snížková. Srov. předmluvu edice nápěvů frankfurtského vydání: *Jan Campanus – Vodňanský, Carmina festiva*, s. IV.

⁶³ Srov. Martin HORYNA: *Česká vícehlasá píseň před Adamem Michnou*. *Hudební věda* 38 (2001), s. 58–63. Na s. 61 Horyna pramen označuje za „kancionálový zlomek privátního charakteru“.

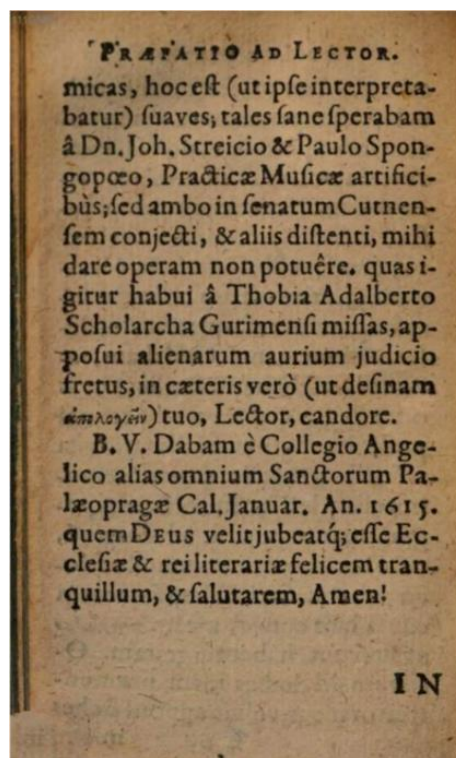
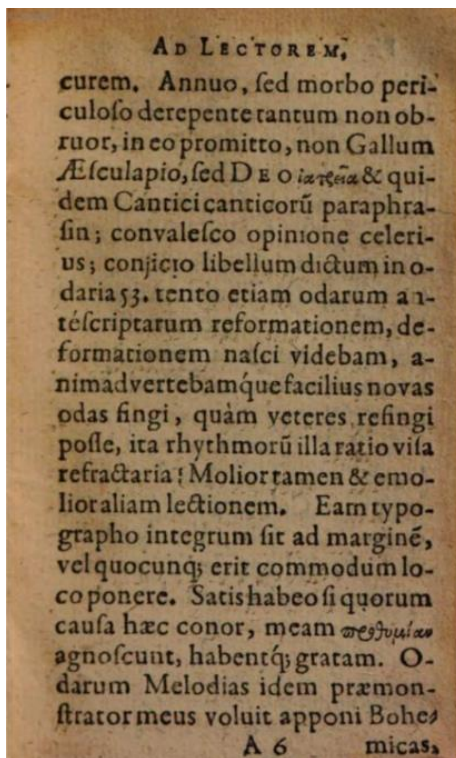

Obr. 1 – Ukázka notace z tisku *Johannes Campanus, Sacrarum odarum libri duo. Frankfurt, Erasmus Kempffer 1618*

Repro: archiv Petra Daňka

Obr. 2 – Titulní stránka tisku M. Johannis Campani Vodniani Odarum sacrarum libri duo: Quorum priore psalmi Davidici, posteriore odae dominicales & feriales continentur; nunc primum simul editi, & cantico canticorum aucti, Ambergae, Schönfeldius, 1618
 Repro: archiv Petra Daňka

Obr. 3 – Ukázky z předmluvy tisku Johannes Campanus, Odarum sacrarum libri duo. Amberg, Schönfeldius, 1618
 Repro: archiv Petra Daňka

Obr. 4 – Front and title page of the Campanus's works, National Library in Prague, shelf-mark 52 H 2

Repro: Národní knihovna v Praze

Příloha

Rukopisná notace tří čtyřhlasých a jedné pětihlasé skladby v konvolutu Campanových tisků Praha, Národní knihovna 52 J 23

Popis konvolutu: vazba pergamenová z makulatury středověkého rukopisu, žádné starší vlastnické vpisky, pouze na titulním listu rukopisný provenienční záznam jezuitské koleje v Kutné Hoře (*Collegii Societatis IESU Cuttnae*).

Makulturní vazba ukazuje na možnost příslušnosti svazku do vlastní Campanovy knihovny (jeho knihy byly obvykle vázány v makulatuře starších pergamenových rukopisů), je však otázka, jak vysvětlit cestu svazku do Kutné Hory. Mohl patřit některému z Campanových přátel z doby jeho předešlého působení (např. Pavlu Spongopoeovi či Janu Strejcovi, o nichž se sám Campanus zmiňuje v předmluvě amberského vydání) a poté skončit v knihovně kutnohorských jezuitů. Konvolut obsahuje 9 Campanových básnických děl z let 1606–1608, z

velké většiny se jedná o žalmy a ódy, které byly později souborně vydány ve sbírkách *Odorum sacrarum libri*.

Za posledním přívazkem je na vakátech převážně fragmentární notace nápěvů ke třem básním z Campanových sbírek a jeden fragment bez textového incipitu⁶⁴ Zápis končí na zadním přideštlí a obsahuje tyto skladby:

1. *Felix, qui superos precando flexit*, Žalm 32, in: *Metameletica M. Ioannis Rosacii Suticeni*, Praha 1606, text na B4b, stejný text v amberském vydání ód s. 48. Ve frankfurtském vydání notace 17. Gen. Jedná se o fragment pětihlasé skladby bez konce zapsaný na levé straně první dvojstrany vakátu.
2. Fragment čtyřhlasé skladby bez začátku a bez textu. Umístěn na pravé straně dvojstrany (Obr. 5).
3. *Jehova fortis arx mea* (BRANBERGER, *Lyra Kampanova*, s. 52) Jest Hospodin můj pevný hrad.⁶⁵ Žalm 28, *Ad te Domine clamabo*, v amberském vydání ód text na s. 41. Ve frankfurtském vydání notace 16. Gen (Obr. 6).
4. *Ut vult Jehova, sic volo* (Ode tertiam dominicae precatationis petitionem explicans – překlad písně Tomáše Rosacia z češtiny do latiny, *Metameletica*, Praha 1606, text na A2b), amberské vydání óda 46 s. 334n., notace ve frankfurtském 28 Gen. Skladba opět zapsána fragmentárně, neboť má poškozený závěr (Obr. 7).

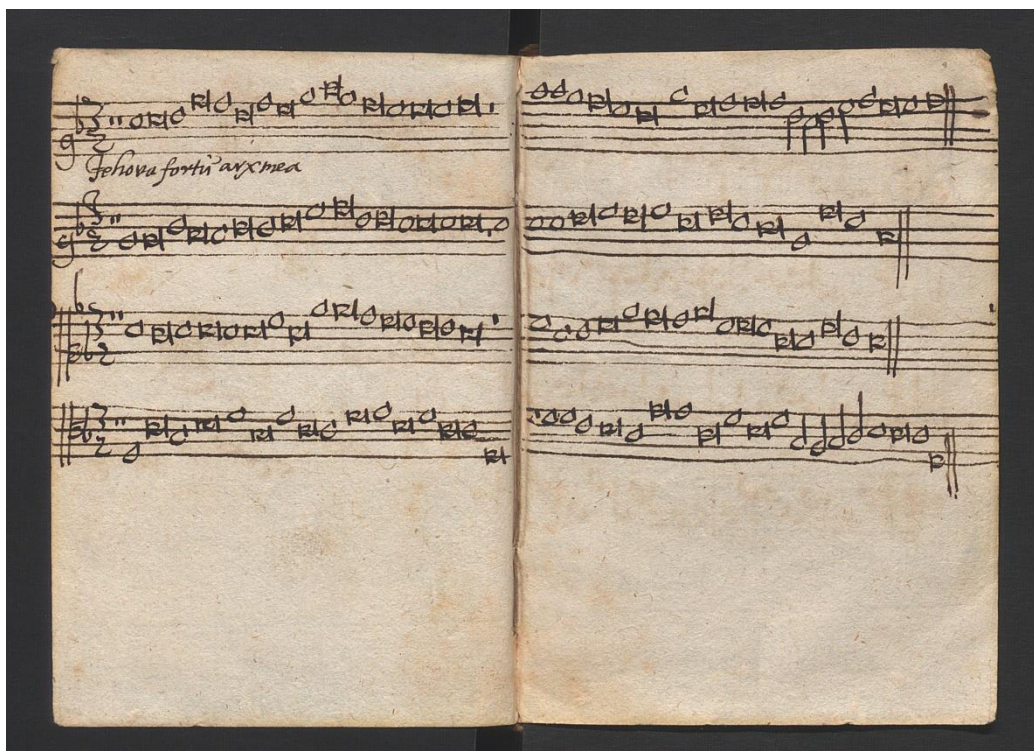

Obr. 5 – Rukopisná notace pěti čtyřhlasých kompozic v konvolutu Campanových tisků v Národní knihovně v Praze, NK 52 J 23

Repro: Národní knihovna v Praze

⁶⁴ Srov. obrazové přílohy

⁶⁵ Podle Hrdinovy recenze tisku *Lyra Kampanova*, s. 207 je to Žalm 16, ale ve skutečnosti se jedná o Žalm 28.

Obr. 6 – Rukopisná notace čtyřhlasé kompozice v konvolutu Campanových tisků v Národní knihovně v Praze, NK 52 J 23
Repro: Národní knihovna v Praze

Obr. 7 – Rukopisná notace čtyřhlasé kompozice v konvolutu Campanových tisků v Národní knihovně v Praze, NK 52 J 23
Repro: Národní knihovna v Praze

Transkripce a v jednom případě i rekonstrukce těchto skladeb se ujal Martin Horyna. Provedena je v redukci hodnot 2:1. Původní zápis skladeb má charakter nepozorného opisu s velkým množstvím poruch.

- 1) Felix, qui superos. Fragment bez konce, v nejvyšším hlase varianta tenoru ódy *Vitam quae faciunt*. Prvá verze je transkripcí, druhá je pokusem o rekonstrukci celé skladby (Obr. 8)

D 1 – 1/3 d''; D 2 – 1/1 g'; A – 1/8 h'; T – 2/5 e'.

1. Felix, qui superos praecando flexit

The image shows a musical score for five voices: D 1, D 2, A, T, and B. The score is written in C major and common time (C). The lyrics are: "Fe-lix, qui su-pe-ros prae-can-do fle-xit,". The score is divided into two systems by a vertical dashed line. The first system contains the first two measures, and the second system contains the next two measures. The notes are as follows:

Part	Measure 1	Measure 2	Measure 3	Measure 4
D 1	G4	A4	B4	C5
D 2	F4	G4	A4	B4
A	E4	F4	G4	A4
T	D4	E4	F4	G4
B	C3	D3	E3	F3

Obr. 8 – Felix, qui superos, transcripce
Repro: Martin Horyna

- 2) Fragment bez začátku a bez textu, spodní hlas nelze koordinovat s vrchními hlasy (Obr. 9).

2. Fragment bez začátku

D

A

T

B

5

Obr. 9 – Fragment bez začátku, transkripce

Repro: Martin Horyna

3) Jehova fortis arx mea (Obr. 10)

D – 7/2 e''; A – 1/1 g', 4/2 b', 12/2 e'', 15/2-16/1 g', d''; T – 8/1 f', 16/1 a'.

3. Jehova, fortis arx mea

The image displays a musical score for the hymn "Jehova, fortis arx mea". It is arranged for four voices: Soprano (D), Alto (A), Tenor (T), and Bass (B). The score is written in a key signature of one flat (B-flat) and a 3/4 time signature. The lyrics are: "Je - ho - va, for - tis arx me - a". The score is divided into three systems. The first system shows the vocal parts with lyrics. The second system, starting at measure 6, continues the vocal parts. The third system, starting at measure 12, concludes the piece with a double bar line. The instrumental parts are indicated by clefs and key signatures but do not have notes written on them.

Obr. 10 – Jehova fortis arx mea, transkripce

Repro: Martin Horyna

- 4) Ut vult Jehova, sic volo. Fragment, poškozený závěr pravděpodobně patří k téže větě (Obr. 11).

4. Ut vult Jehova, sic volo

The image shows a musical score for a four-part vocal setting. The top system includes vocal staves for Soprano (D), Alto (A), Tenor (T), and Bass (B), with the lyrics "Ut vult Je-ho - va, sic vo-lo" written below the Soprano line. The music is in a key with two flats and common time. The bottom system, marked with a '3' above the first measure, shows a continuation of the vocal parts, with the Soprano part ending on a final cadence.

Obr. 11 – Ut vult Jehova, sic volo, transkripce

Repro: Martin Horyna

Použitá literatura

Jan BRANBERGER: *Hudební úvahy o české humanistické poesii*. KČSN: Praha, 1948.

Jan Campanus Vodňanský, *Carmina festiva*. Musica antiqua bohemica, ser. II/9. Ed. Jitka Snížková, Editio Supraphon: Praha, 1978.

Česká polyfonní tvorba, *Výběr vícehlasých děl českého původu z XVI. a XVII. století*. Ed. Jitka Snížková, SNKLHU: Praha, 1958, pp. 13, 104, 91–94.

Eva FRIMMOVÁ: *Fradeliova Musa pulla z roku 1618*. Libri magistri muti sunt : pocta Jaroslavě Kašparové, Knihovna AV ČR: Praha, 2013, pp. 359–382.

Robert EITNER: *Biographisch-Bibliographisches Quellen-Lexikon der Musiker und Musikgelehrten*, sv. 2. Breitkojpf & Haertel: Leipzig, 1900, p. 296.

Josef HEJNIC – Jan MARTÍNEK: *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě*, 6. Academia: Praha, 2012, pp. 72–73.

Vladimír HELFERT: *Campanus, Jan*. In: *Pazdírkův hudební slovník naučný* II/1, Část osobní A-K. Oldřich Pazdírek: Brno, 1937, p. 130.

Martin HORYNA: *Česká vícehlasá píseň před Adamem Michnou*. Hudební věda 38 (2001), pp. 58–63.

Karel HRDINA: *Lyra Kampanova* (review). Listy filologické 70 (1946), pp. 205–208.

Andreas Chrysoponus Gevicenus, Bicinia nova 1579, voci con stromenti ad libitum. Thesaurus Musicae Bohemiae, Seria A. Eds. Milena Sršňová – Martin Horyna, Editio Supraphon: Praha 1989.

Josef IJSEWIJN – Dirk SACRÉ, *Companion to Neo-Latin Studies*, Part II., Leuven University Press: Leuven, 1998, p. 10.

Jan KOUBA: *Campanus Jan*. In: *The New Grove*, Second Edition, sv. 4. Oxford University Press: Oxford, 2001.

Jan KOUBA: *Slovník staročeských hymnografů (13. –18. století)*. Etnologický ústav AV ČR: Praha, 2017.

Heinrich KUNSTMANN: *Die Nürnberger Universität Altdorf und Böhmen. Beiträge zur Erforschung der Ostbeziehungen deutscher Universitäten*. Böhlau Verlag: Köln-Graz 1963, pp. 97-98.

Lyra Kampanova. Výbor z žalmů, ód a odarií Jana Kampana Vodňanského, mistra svobodných umění a rektora vysokého učení Karlova. Eds. Jan Branberger – Jan Blahoslav Čapek, Praha, 1942.

Angelika MODLIŇSKA-PIEKARZ: *Votum Davidicum. Poetyckie parafrazy psalmów w języku łacińskim w XVI i XVII wieku*. Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II: Lublin 2009, pp. 247 and 258.

Christine PASCHEN: *Buchproduktion und Buchbesitz in der frühen Neuzeit: Amberg in der Oberpfalz*. Archiv für Geschichte des Buchwesens 43 (1995), pp. 1–201.

Jaroslav POHANKA: *Dějiny české hudby v příkladech*. SNKLHU: Praha, 1958, s. 64–65.

Milan POŠTOLKA: *Die „Odae Sacrae“ des Campanus (1618) und Transcius (1629): ein Vergleich*. Miscellanea musicologica 21–23 (1970), pp. 107–152.

Milan POŠTOLKA: *Barokní slohové prvky v Campanových ódách*. Sborník referátů z konference Nové poznatky o dějinách starší české a slovenské hudby. Petr Daněk (ed.), Česká hudební společnost-Společnost pro starou hudbu: Praha, 1988, pp. 127–135.

Milan POŠTOLKA – Jitka SNÍŽKOVÁ: *Campanus Vodnianus Johannes*. In: MGG, Personenteil 4, Bärenreiter-Verlag: Augsburg, 2000, pp. 42–43.

Dana SOUŠKOVÁ: *Pavel Spongopaeus Jistebnický*. OFTIS: Ústí nad Orlicí, 2013.

Lucie STORCHOVÁ et al., *Companion to Central and East European Humanism, Volume 2: Czech Lands (Part 1)*. De Gruyter: Berlin -New York, (forthcoming).

Bohumír ŠTĚDROŇ: *Campanus, Jan*. In: *Československý hudební slovník osob a institucí*, sv. I, A-L. Státní hudební vydavatelství: Praha, 1963, p. 161.

Antonín TRUHLÁŘ: *Rukověť k písemnictví humanistickému, zvláště básnickému v Čechách a na Moravě ve století XVI*. ČAVU: Praha 1918, p. 180.

Josef TRUHLÁŘ – Karel HRDINA – Josef HEJNIC – Jan MARTÍNEK: *Rukověť humanistického básnictví v Čechách a na Moravě*, 1. Academia: Praha, 1966, p. 254–295.

Zikmund WINTER: *Mistr Kampanus. Historický obraz*. Praha, 1906.

Použité prameny (řazeno podle roku vydání)

Psalmorum Davidis, prophetae regii, paraphrasis metrorhythmica ad melodias Gallicas et rhytmos Germanicos Ambrosii Lobwasserii...accomodata, Heidelberg: apud Petrum Mareschallum 1596.

Encomium Musicae pro acquirendo titulo baccalaureatus 19 Maii anno 1609 in Collegio Carolino dictum... a Tobia Adalberto Vodniano, s. l., s. t., 1609.

M. Joannis Campani Vodniani... Odarum sacrarum liber prior psalmos Davidicos continens. Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1611.

M. Ioh. Campani Vodniani Odarum sacrarum liber posterior. Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1612.

Cantica canticorum in odaria LIII, rhythmum metro copulantia, coniecta a M. Ioh. Campano, Pragae, typis Ionatae Bohutsky 1616.

M. Iohannis Campani Vodniani... Sacrarum odarum libri duo. Frankfurt: Erasmus Kempffer 1618.

M. Iohannis Campani Vodniani Odarum sacrarum libri duo: Quorum priore psalmi Davidici, posteriore odae dominicales & feriales continentur; nunc primum simul editi, & cantico canticorum aucti, Ambergae: Schönfeldius, 1618.

Musa pulla... collecta... opera Petri Fradelii, Pragae: Paulus Sessius 1618.

Tobias Hauschkonius: *Pensum sacrum academico-evangelicum*, Dresden: Gimmel Bergen 1638.

Marta Vaculínová
Kabinet pro klasická
studia Filosofického ústavu AV ČR,
Na Florenci 1420/3,
Praha 1
vaculinova@ics.cas.cz

Petr Daněk
Oddělení muzikologie Ústavu dějin umění AV ČR
Husova 4, Praha 1
danek@udu.cas.cz